

A skier in a blue suit is gliding on a snowy slope. The skier is in a dynamic, forward-leaning position, holding ski poles. The snow is piled up in clumps along the edge of the run. In the background, there are several buildings with dark roofs, likely part of a ski resort, set against a backdrop of trees and a clear sky. The overall scene is bright and sunny.

actiam

Duurzaam Beleggen

Kwartaalrapport 4^e kwartaal 2022

*Inhoudsopgave***Ontwikkelingen**

Nieuws en trends in het vierde kwartaal – 3

Thema onder de loep

Tijd voor klimaatactie – 5

Impact

Beleggen met impact – 7

Stewardship

Engagements en stemmen – 8

Belegbaar universum

Nieuwe in- en uitsluitingen – 15

Doelstellingen

Voortgang op doelstellingen – 18

Dennis van der Putten**Hoofd Sustainability & Corporate Strategy**

Mijn favoriete beschrijving van duurzaamheid is een oude Griekse wijsheid die ongeveer zo luidt: 'In een duurzame samenleving planten oude mensen bomen in wier schaduw ze zelf nooit zullen zitten'. Een prachtige overtuiging dat ouderen de wereld beter over willen dragen aan de jongeren. De vraag is of dit nog altijd opgaat. Tijdens een vlammend betoog op het World Economic Forum 2023 in Davos, vertelde Al Gore dat hij een groeiende kloof ziet tussen jong en oud. Opvallend genoeg lijken de jongeren zich veel meer zorgen te maken over klimaatveranderingen dan de ouderen.

De mensen die oud genoeg zijn om sleutelposities in te nemen, doen aantoonbaar te weinig om klimaatverandering tegen te gaan. We blijven doorlopend nieuwe records neerzetten als het gaat om het uitstoten van bijvoorbeeld CO2. Het klimaat versnelt in termen van verandering en heftigheid. Enorme plaatselijke neerslag of juiste extreme temperaturen en perioden van droogte. Uiteindelijk zal dit leiden tot een geschat aantal van 1 miljard klimaatvluchtelingen. En wat doen wij? Veel blablabla en weinig tot geen actie. We maken een klimaatontkenner directeur van de Wereldbank. Op de laatste klimaatop van de Conference of the Parties (COP) was het verboden om te praten over het verminderen van het gebruik van olie, gas en kolen. Van oudsher hebben mensen die een hoge positie binnen de fossiele brandstofsector bekleden een sterk en politiek geëngageerd netwerk. 'We are failing badly'. Aldus vrij vertaald naar Al Gore. Overigens was Davos volledig sneeuwvrij dit jaar als gevolg van hoge temperaturen.

Gore is niet de enige die zich zorgen maakt om een tweespalt. Larry Fink van BlackRock vertelde over het grote verschil in duurzaam investeren tussen Amerika en Europa. Het brede beeld dat geschetst wordt door Fink is dat Amerikanen niet geloven in klimaatverandering of in ieder geval niet gecharmeerd zijn van een vermogensbeheerder die daar pro-actief stelling inneemt. Tegelijk is het verwijt dat er juist te weinig wordt gedaan klimaatverandering tegen te gaan. Daarbij is er sprake van polarisatie waarbij er in toenemende mate op de persoon wordt gespeeld.

Omdat we onze kostbare tijd nog steeds met name besteden aan discussies, terwijl de bewijzen en de gevolgen van klimaatverandering zich opstapelen, wordt er door IPR (Inevitable Policy Response) voorspeld dat er uiteindelijk een krachtig en abrupt politiek ingrijpen komt dat zal leiden tot wanorde. Het wachten lijkt op het moment dat de jongeren zelf maar de benodigde bomen gaan planten.

Algemene ontwikkelingen

Nieuws en trends in het vierde kwartaal van 2022

Balans opmaken aangaande klimaatactieplannen

De Nederlandse financiële sector heeft zich in juli 2019 met de ondertekening van het klimaatcommitment gecommitteerd bij te dragen aan de uitvoering van het Akkoord van Parijs en het Klimaatakkoord. Banken, pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders die het klimaatcommitment hebben ondertekend, hebben afgesproken vanaf boekjaar 2020 te rapporteren over het CO₂-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen en uiterlijk in 2022 actieplannen, inclusief reductiedoelstellingen voor 2030, bekend te maken. Dit initiatief van de financiële sector was uniek in de wereld en een belangrijk signaal dat ook de financiële sector het belang van de aanpak van klimaatverandering erkent.

De rol van de financiële sector bij de transitie naar een duurzame economie wordt steeds breder erkend. Zo stond het thema klimaatfinanciering tijdens de jaarlijkse klimaatconferentie van de Verenigde Naties (COP27) in Egypte hoog op de agenda, onder meer vanwege de zorgwekkende constatering dat de huidige wereldwijde klimaatfinancieringsstromen ontoereikend zijn de doelstellingen van het Akkoord van Parijs te halen. Daarbuiten maken verschillende maatschappelijke organisaties zich sterk voor het verduurzamen van de investeringen van financiële ondernemingen, worden actieplannen van bedrijven ook door derde partijen kritisch tegen het licht gehouden en klinkt steeds vaker de roep om wetgeving.

Door de koepelorganisaties is het afgelopen jaar werk verricht om de vergelijkbaarheid van de rapportages te vergroten en de monitoringsmogelijkheden te verbeteren. Het voorlopige resultaat hiervan is de door de koepelorganisaties opgestelde en in oktober 2022 gepubliceerde [Leidraad voor relevante financieringen, beleggingen en actieplannen](#). Hierin is onder meer het uitgangspunt opgenomen dat in principe alle financieringen en beleggingen relevant zijn, met uitzondering van de categorieën waarvoor de broeikasgasemissies verwaarloosbaar zijn.

De jaarlijkse voortgangsrapportage die wordt opgesteld vanuit het Klimaatcommitment laat zien dat naar verwachting 96% van de

ondertekenaars voor het einde van 2022 een actieplan heeft, waarbij de meerderheid aangeeft ook doelstellingen voor 2030 te zullen opnemen. De volgende voortgangsrapportage, waar de ondertekenaars begin dit jaar de input voor moeten leveren, zal volledig gewijd zijn aan de voortgang van deze beloftes.

De voortgangsrapportage wordt in het eerste kwartaal van 2023 gepubliceerd, waarna de minister van Financiën de balans opmaakt ten aanzien van de voortgang over de volle breedte van het Klimaatcommitment. Ook publiceert de Eerlijke Geldwijzer in hetzelfde kwartaal naar verwachting een onderzoek naar de actieplannen van de ondertekenaars.

SFDR level 2 gaat “live”

Om duurzaam beleggen in de hele Europese Unie te promoten, heeft de Europese Commissie verschillende regelgevingsinitiatieven ontwikkeld die van invloed zijn op de niet-beursgenoteerde vastgoedsector. Daarvan is de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) een van de belangrijkste. In de SFDR is nader uitgewerkt aan welke standaarden de duurzaamheidsinformatie moet voldoen.

Het eerste deel (level I) van de RTS ging in per maart 2021. Dit betrof het openbaar maken van informatie over producten en de entiteit, waarbij verzekeraars in eigen bewoordingen en in een eigen format de informatie mochten leveren. Per 1 januari 2023 gaat ook level 2 van de SFDR in. Hierin wordt voorgeschreven hoe, in welk format en waar er in de precontractuele informatie, jaarverslagen en op de website informatie gegeven moet worden.

Praktisch betekent dit dat verzekeraars duurzaamheidsinformatie moeten publiceren, waarin de mate afhankelijk is van of zij wel of geen producten met een beleggingscomponent aanbieden. Alle verzekeraars zullen ten minste per 1 januari 2023 moeten rapporteren welk deel van de beleggingsportefeuille ‘eligible’ is onder de EU-Taxonomie en vanaf 1 januari 2024 moet het deel van de portefeuille ook ‘aligned’ zijn met diezelfde taxonomie.

Ontwikkelingen binnen ACTIAM

Nieuws en trends in het vierde kwartaal van 2022

Goedkeuring van klimaatdoelstellingen door SBTi

ACTIAM beschikt als eerste vermogensbeheerder in Nederland over een klimaatdoel dat is goedgekeurd door het Science Based Target initiative (SBTi). Het SBTi is een samenwerkingsverband van onder meer de VN, het Wereldnatuurfonds en het World Resources Institute. Het helpt bedrijven bij het vertalen van hun ambities om minder broeikasgassen uit te stoten naar wetenschappelijk onderbouwde doelstellingen.

De goedkeuring door het SBTi betekent dat de manier waarop ACTIAM broeikasgasemissies wil reduceren overeenkomt met de laatste inzichten van de klimaatwetenschap de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 °C in 2050. De wetenschappelijke goedkeuring van het klimaatdoel dient als erkenning van de strategie waarmee ACTIAM bedrijven stimuleert om te voldoen aan het klimaatakkoord van Parijs.

Ondertekening verklaring "Bewijs uw betrokkenheid bij Parijs"

Hoewel er de afgelopen jaren prijzenswaardige vooruitgang is geboekt, heeft nog geen enkele olie- en gasmaatschappij ons volledig overtuigd van hun afstemming op het Akkoord van Parijs. ACTIAM heeft daarom het afgelopen kwartaal opnieuw een [investeerdersonderzoek](#) ondertekend dat de olie- en gasbedrijven oproept om aan hun investeerders en het grote publiek te bewijzen dat hun strategieën bijdragen tot een wereldwijde daling van de emissies tegen 2030 in overeenstemming met de route naar opwarming van 1,5°C.

Aanpassing van SFDR-classificaties met huiswerk voor beleggers

Aan de hand van het AFM rapport [Implementatie SFDR](#) en aanvullende details gepubliceerd door Europese Commissie in Q&A's, is duidelijk geworden dat artikel 9 producten (zie link Implementatie SFDR) alleen uit duurzame beleggingen dienen te bestaan. Als gevolg van deze duiding zijn financiële marktpartijen, inclusief ACTIAM, hun fondsen opnieuw gaan beoordelen. Hierbij is de conclusie dat wanneer een artikel 9 fonds investeert in beleggingen die geen duurzame beleggingen zijn, er geen sprake is van een artikel 9 product.

Dit doet echter geen recht aan fondsen die niet meer in aanmerking komt voor artikel 9, maar wel de ambitie hebben om groener te zijn dan een gemiddeld artikel 8 product en (grotendeels) voldoet aan de definitie van een duurzame belegging onder de SFDR (artikel 2 lid 17 sub e). Hier biedt level 2 SFDR echter uitkomst. In de precontractuele en periodieke rapportages kunnen fondsaanbieders namelijk aangeven in welke mate fondsen bestaan uit duurzame beleggingen. Officieel is het product nog steeds een artikel 8 product. Maar dan wel een artikel 8 product mét duurzame beleggingen. Een dergelijk product wordt in de markt veelal (onofficieel) een 8+ product genoemd.

Hoewel het voor aanbieders van financiële producten duidelijker is geworden hoe zij hun producten moeten kwalificeren, geeft deze indeling nog weinig duidelijkheid aan klanten. Zij kunnen niet uitgaan van enkel de kleur, de naam of het cijfer van een product. Die indeling geeft namelijk onvoldoende of geen garantie voor de mate van duurzaamheid van een product.

Beleggers zullen daarom informatie over de kenmerken, het beleggingsbeleid en -strategie van een fonds moeten lezen om de duurzaamheidsambitie van het desbetreffende product te begrijpen. Of zoals de AFM na haar verkenning duurzaam fondsbeleggen kopte: "Duurzaam beleggen vereist het nodige huiswerk".

Daarom roept ACTIAM beleggers op zich naast de SFDR-classificaties te richten op de daadwerkelijke impact die wordt gegenereerd door een fonds. ACTIAM rapporteert dan ook in toenemende mate welke impact de fondsen hebben en werken wij aan nieuwe meetmethoden om bijvoorbeeld biodiversiteitsverlies in kaart te brengen. Daarbij richt ACTIAM zich sterk op de transitie naar een duurzame wereld via de beleggingsstrategieën. Dat betekent dat we bedrijven die nog een stap moeten maken en tegelijk wel aantonen dat het beleid en doelstellingen in lijn zijn met internationale transitiepaden, niet uitsluiten van belegging.

Thema onder de loep

Tijd voor klimaatactie

Conference of the Parties

Met bijna twee dagen vertraging eindigde in november de 27e klimaatconferentie van de Verenigde Naties (COP27) in Egypte. Na lange en moeizame onderhandelingen werd er uiteindelijk een gezamenlijke verklaring aangenomen, het Sharm el-Sheikh Implementation Plan. Hoofdpunt in het bereikte akkoord is dat er een fonds wordt opgezet om arme landen te compenseren die extra kwetsbaar zijn voor de gevolgen van klimaatverandering. Daarnaast was er tijdens de top, ondanks de wereldwijde inflatie en meervoudige crises, de bevestiging dat wordt vastgehouden aan de maximale stijging van de temperatuur op aarde van 1,5°C, zoals eerder in het Akkoord van Parijs was afgesproken.

Het eindresultaat van twee weken COP27 zorgde voor verdeelde reacties: ontwikkelingslanden zijn erg enthousiast, de meeste westerse landen, met name de Verenigde Staten en Europa, inclusief Nederland, noemen het resultaat teleurstellend. Maar hoe kijken beleggers hiernaar en wat is de rol van de financiële sector in het halen van de doelstellingen van Parijs?

Voorzichtig optimistisch of ronduit sceptisch?

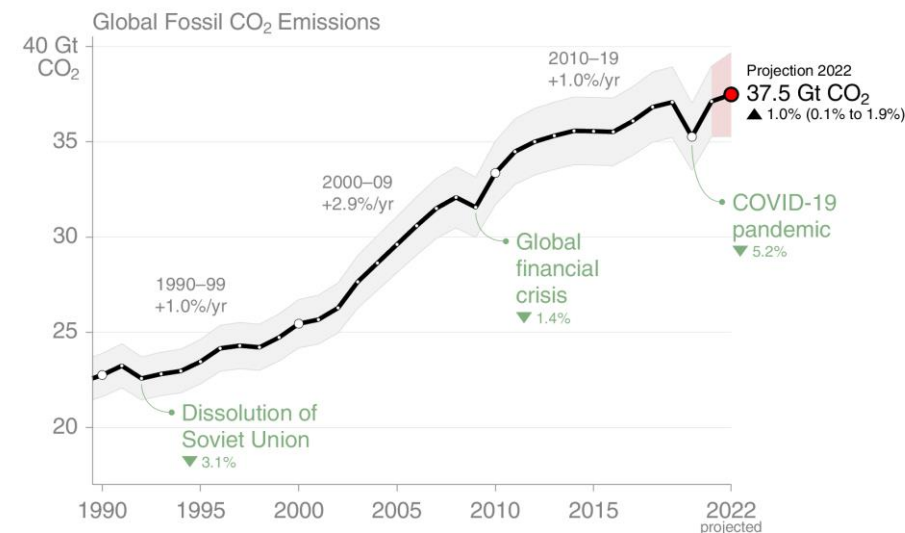
In een aantal opzichten kunnen we optimistisch zijn over de stand van zaken na COP27. Zo hebben Amerikaanse politici de inflatiebeperkingswet aangenomen, de grootste investering in de aanpak van klimaatverandering in de geschiedenis van de Verenigde Staten. Ook is de nipte verkiezingsoverwinning van president Lula is goed nieuws voor de Braziliaanse regenwouden.

Tegelijkertijd zetten Europese beleidsmakers zich in voor Fit for 55 – het EU-plan voor een groene transitie. De nieuw gekozen Australische regering heeft de wereldwijde methaanovereenkomst ondertekend. Kenia heeft toegezegd vijftien miljard bomen te planten, terwijl drieduizend bedrijven en financiële instellingen hun producten en activiteiten koolstofarm maken volgens wetenschappelijk onderbouwde doelstellingen.

Maar in andere opzichten zijn er voldoende redenen pessimistisch te zijn. De illegale invasie van Rusland in Oekraïne heeft de energieprijzen

opgedreven. Politici schakelen, onder druk van de stijgende kosten van levensonderhoud, weer over op fossiele brandstoffen. Mede hierdoor bereikte de wereldwijde uitstoot in 2022 een recordhoogte (bron: [Global Carbon Project](#)). Zo stijgen de emissies door het gebruik van steenkool voor energieopwekking in Europa met bijna 7% en in India met 5%.

Ontwikkeling wereldwijde CO₂-uitstoot (bron: [Global Carbon Project](#))

Om op koers te liggen naar 1,5°C moeten we de mondiale emissies voor 2030 halveren. Zoals Daniel Schrag zegt in de COP-toelichting in de Economist: “Dit staat zo ver van de werkelijkheid dat het een beetje absurd is”. Als we echt de doelstellingen van 1,5 °C willen halen, moeten we geld en moeite steken in de transitie van steenkool naar alternatieve energiebronnen, zoals wind- en zonne-energie. Alle grootverbruikers hebben verklaard CO₂-neutraal te willen worden, maar de kloof tussen plannen maken en actie ondernemen is enorm. Van alle landen die het klimaatakkoord van Parijs hebben ondertekend heeft geen van alle een plan dat voldoende ambitieus is, laat staan dat ze ernaar handelen. Met uitzondering van één land: Gambia.

Thema onder de loep

Tijd voor klimaatactie

“Last call” voor actie

Eerder dit jaar stelde het Britse Climate Change Committee (CCC), een onafhankelijk comité dat de regering adviseert, dat de vooruitgang achterblijft bij de ambitie. Het CCC publiceerde een ruim 600 pagina's tellend rapport met 327 aanbevelingen, waarin wordt uiteengezet wat de regering moet doen om weer op schema te komen. Het beste wat de Britse regering kan doen om de COP-onderhandelingen te ondersteunen is de aanbevelingen van de CCC uitvoeren. 'Talk is cheap' letterlijk en figuurlijk.

Wat bedrijven kunnen doen is hun producten en activiteiten koolstofvrij maken, de Raad van Bestuur verantwoording laten afleggen over klimaatverandering, rapporten van Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) publiceren, taxonomie-informatie (de uitgaven voor milieuvriendelijke activiteiten) publiceren, de toeleveringsketens CO2-vrij maken en investeren in koolstofarme oplossingen.

Beleggers moeten op hun beurt verantwoording afleggen naar klanten in hoeverre duurzaamheidsdoelstellingen worden behaald. In toenemende mate, met name gedreven door rapportageverplichtingen vanuit de Europese Unie, kunnen beleggers zich daarbij niet langer verschuilen achter “vage” toezeggingen en ambities. Zij moeten rapporteren in welke mate er daadwerkelijk minder CO2 wordt uitgestoten door bedrijven en landen waarin zij beleggen en of zij hiermee voldoen aan hun eigen reductiepaden. En dit is niet alleen meer langetermijndenken. Juist door concrete doelstellingen op te nemen richting 2030, wordt steeds duidelijker wie zich wel of niet houdt aan de belofte een bijdrage te leveren aan de doelstelling de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5°C.

Tegelijkertijd is het (nog) geen wettelijke verplichting om CO2-uitstoot van beleggingsportefeuilles terug te dringen. De samenleving als geheel heeft daarom een belangrijke rol te spelen in het gebruikmaken van de toenemende transparantie die wordt opgelegd aan de financiële sector. Door van fondsaanbieders te vragen op wetenschap gebaseerde klimaatdoelstellingen op te nemen per beleggingscategorie en kritisch te zijn als er onvoldoende voortgang wordt geboekt, kunnen voorlopers in de

strijd tegen klimaatverandering worden beloond en achterblijvers worden gestimuleerd actie te ondernemen.

Een keerpunt?

Ongetwijfeld vormt COP27 een keerpunt – een kalendermoment voor regeringen, bedrijven en beleggers na te denken over hun vooruitgang en het vergroten van hun commitment. Veel nieuwe afspraken die in Sharm El Sheikh zijn gemaakt zullen van belang blijken te zijn.

We hebben echter dergelijke aankondigingen al eerder gezien. Een nieuw [partnerschap](#) om de regenwouden te beschermen, [governance](#) voor goede toezichtsystemen en een [overeenkomst](#) voor het 'waarmaken van beloften'. Maar na de lancering komen verantwoording en uitvoering. De enige maatstaf die telt is het niveau van de broeikasgasemissies in onze atmosfeer, een maatstaf die nog steeds oploopt.

The Inevitable Policy Response (IPR), een onderzoeksprogramma in opdracht van de UN Principles for Responsible Investment (PRI), voorspelt een versnelling van de politieke reacties op de klimaatverandering na de zogenaamde Global Stocktake, een fundamenteel onderdeel van het Akkoord van Parijs dat wordt gebruikt de uitvoering ervan te monitoren en de collectieve vooruitgang te evalueren die is geboekt bij het bereiken van de overeengekomen doelstellingen.

De eerste inventarisatie is afgelopen november van start gegaan en zal in 2023 tijdens COP28 worden afgerond. De IPR verwacht dat dit de beleidsmakers tot actie zal dwingen – een verandering ten opzichte van wat we tot nu toe hebben gezien. Volgens de IPR zal de politieke reactie steeds krachtiger, abrupter en wanordelijker worden. Tegelijk is dit wel het beste waar we op mogen hopen.

Impact

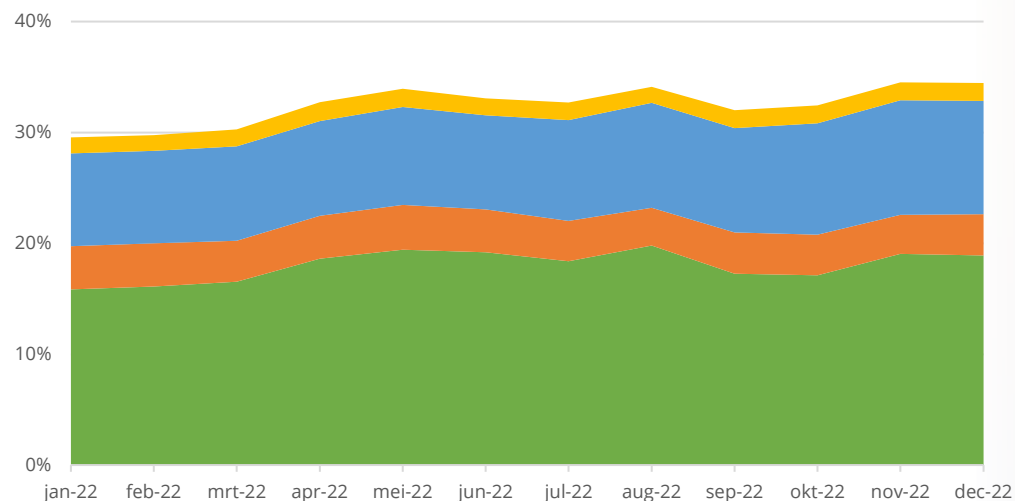
Beleggen met impact

In dit hoofdstuk wordt er toegelicht hoe ACTIAM streeft naar het creëren van positieve impact met zijn beleggingen. Dit kwartaalverslag wordt er ingezoomd op de ESG-obligaties die ACTIAM hiertoe aankoopt. Duurzame obligaties passen bij de ambitie van ACTIAM om voor zijn klanten zo breed mogelijk bij te dragen aan de financiering van duurzame activiteiten. Het afgelopen kwartaal investeerde ACTIAM daarom opnieuw in leningen van ondernemingen in zowel de financiële als de niet-financiële sector.

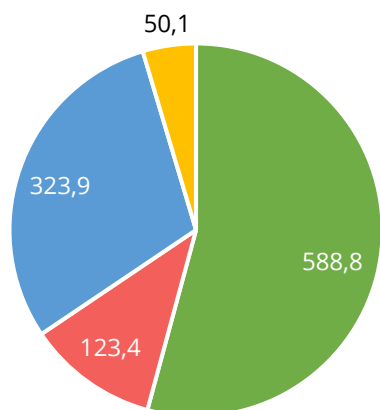
Er wordt onderscheidt gemaakt naar de volgende categorieën ESG-obligaties:

- Groen
- Sociaal
- Duurzaam
- Sustainability-linked*

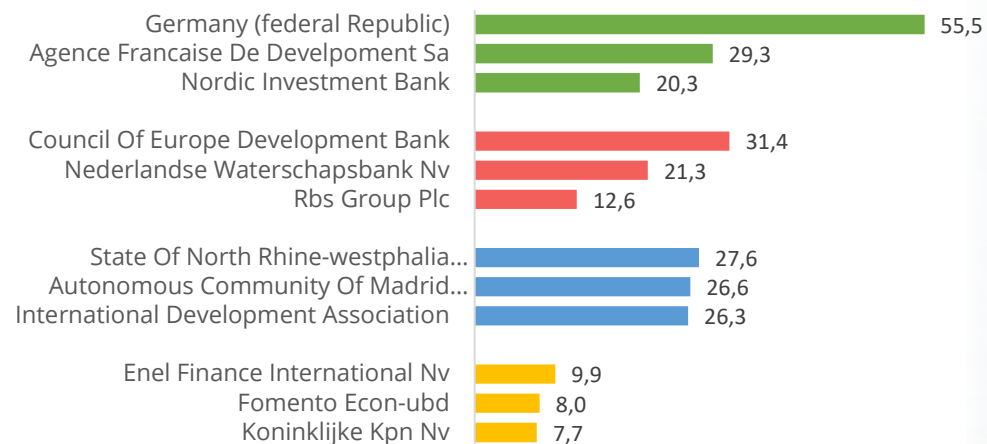
Ontwikkeling ESG-obligaties in portefeuille (%)

Omvang Impact-obligaties per categorie (€ mln.)

Top 3 Impact-obligaties per categorie (€ mln)

Stewardship

Engagementcasus

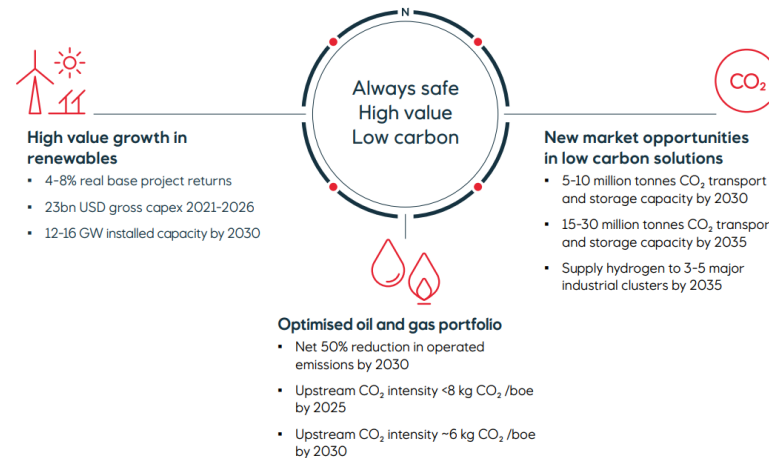
De olie- en gassector speelt een cruciale rol bij het koolstofvrij maken van onze samenleving. De sector kan de verlaging van de wereldwijde uitstoot ondersteunen en tegelijkertijd een brede energiemix produceren die het veiligheidsniveau en gezonde levensomstandigheden in stand houdt.

De sector is omstreden vanwege de grote impact op het klimaat en er is discussie of deze bedrijven een plek verdienen in een duurzame beleggingsportefeuille. ACTIAM is van mening dat de sector een onmisbare rol speelt in het behalen van onze wereldwijde doelstellingen op het gebied van klimaatverandering door koolstofarme energieoplossingen te bieden. ACTIAM investeert alleen in geselecteerde bedrijven in deze sector die blijken te geven van het aanpassingsvermogen voor een succesvolle transitie. Aangezien ze deze transitie nog niet volledig hebben bereikt, gebruiken we stewardship-activiteiten om hen aan te moedigen hier sneller vooruitgang te boeken.

Om hieraan invulling te geven is ACTIAM lid van de Nederlandse Klimaatcoalitie. Het doel van de groep is om "CO2-intensieve bedrijven waarin wordt geïnvesteerd aan te moedigen, met de grootst mogelijke ambitie en urgentie, om transitiepaden te implementeren die zijn afgestemd op een opwarmingspad van minder dan 2°C, maar bij voorkeur van 1,5°C".

In november 2022 publiceerden ACTIAM en gelijkgestemde investeerders een [investeerdersonderzoek](#) met de oproep bewijs aan te leveren over "de betrokkenheid bij het Akkoord van Parijs". De verklaring riep op tot actie: vergroot de beschikbaarheid van koolstofarme oplossingen, leg uit hoe aardgas als overgangsbrandstof fungeert en gebruik de hoge olieprijs niet als reden om de investeringen in olie te verhogen.

In lijn met deze verklaring en het werk van deze groep, leidt ACTIAM een engagement met Equinor. We hebben tot nu toe twee dialogen met het bedrijf gehad over de energietransitiestrategie en hebben een brief met onze aanbevelingen naar de CEO gestuurd. We erkennen dat Equinor verschillende stappen heeft ondernomen om zijn strategie af te stemmen op het doel om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5°C, door scope 1, 2 en 3 intensiteitsdoelstellingen voor emissiereductie vast te stellen voor de korte, middellange en lange termijn, maar de absolute reductiedoelstellingen hebben alleen betrekking op scope 1 en 2. Als olie- en gasbedrijf zijn absolute scope 3-reducties de sleutel tot het bereiken van een reële impact op het klimaat.

Equinor's energietransitieplan 2022

Stewardship

Engagementcasus

Op de volgende doelstellingen willen we het komende jaar vooruitgang zien:

- Stel een absolute scope 3-emissiereductiedoelstelling vast voor eigen productie en verkochte producten in overeenstemming met een op Parijs afgestemde wereldwijde emissiereductie.
- Stop de investeringen in greenfield-olieprojecten.
- Zorg ervoor dat eventuele uitbreidingen van de gasproductie aansluiten bij de EU-taxonomie, toon aan dat het gebruik ervan niet vervangen kan worden door bestaande alternatieven en maak een tijdschema dat is afgestemd op de potentiële vraag op korte termijn.
- Verhoog de ambities voor koolstofarme oplossingen door doelstellingen af te stemmen op de verwachte koolstofarme energiemix in het 1,5°C-scenario van het IEA. Volgens dit scenario zou in 2030 ongeveer 30% van de energiemix uit hernieuwbare bronnen moeten komen en in 2050 67%.
- Geef een gedetailleerde uitleg over hoe het decarbonisatieplan bijdraagt aan een wereldwijde vermindering van de uitstoot tegen 2030, in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs. Deze uitleg moet betrekking hebben op geactualiseerde decarbonisatie-doelstellingen, openbaarmaking van ontwikkelingen op het gebied van koolstofarme oplossingen en hoe deze op fossiele bronnen gebaseerde bronnen zullen verdringen, geplande kapitaaluitgaven die zijn afgestemd op deze doelstellingen, en de aannames achter het plan (bijv. het gebruik van winsten, bijgewerkte projecties van vraag en aanbod op basis van olie- en gasprijzen, interne koolstofprijs en uitputtingspercentages van bestaande productie).

Kantoor Equinor in Oslo, Noorwegen

Stewardship

Aantal actieve engagements en geografische spreiding

2368

aantal ondernemingen in
portefeuille

472

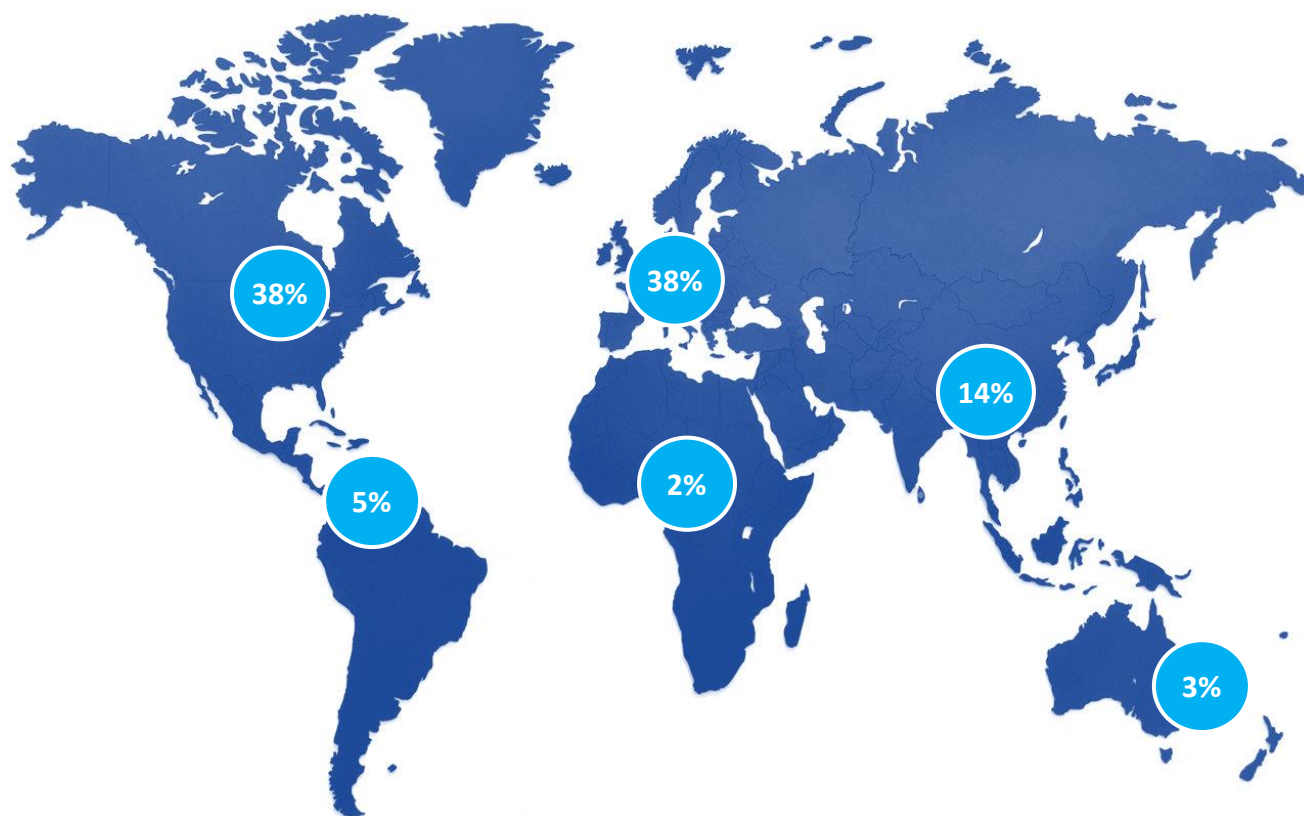
aantal ondernemingen
waarmee wordt geëngaged

618

actieve engagements

27%

percentage van
portefeuille waar
engagement mee wordt
gevoerd

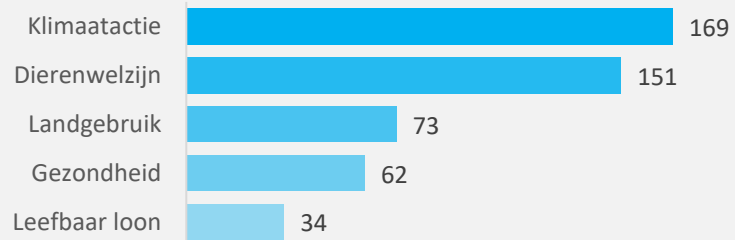

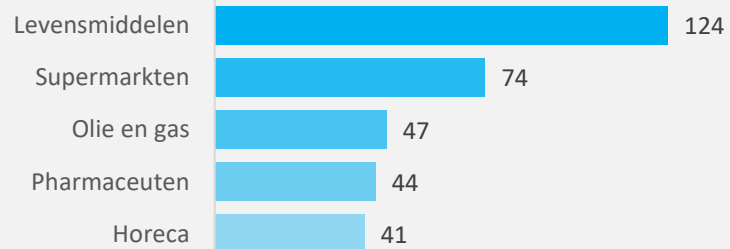
Stewardship

Onderwerpen, sectoren en voortgang van engagements

Top 5 onderwerpen (aantal)

Top 5 sectoren (aantal)

Voortgang over de afgelopen twaalf maanden**

Mijlpaal	Beschrijving	Aantal	Delta*
0	Doelstellingen vastgesteld en onderneming benaderd	6	1
1	Onderneming bevestigt ontvangst correspondentie	14	0
2	Doelstellingen besproken met de onderneming	8	-5
3	Engagement in uitvoering	132	-1
	Doelstellingen bereikt	128	
	Engagement niet succesvol	7	

* Engagements waarvoor geen mijlpalen worden bijgehouden zijn niet in het overzicht opgenomen

** Verandering gemeten op basis van de afgelopen twaalf maanden

Stewardship

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen in tweede helft van 2022

In dit kwartaalrapport gaan we in op de stemactiviteiten van ACTIAM in de tweede helft van 2022. Aangezien stemmen op aandeelhoudersvergaderingen in veel landen een seizoensgebonden activiteit is, wordt in dit rapport de nadruk gelegd op de regio's en landen waar traditioneel veel vergaderingen in de tweede helft van het jaar plaatsvinden.

Twee van de grootste uitdagingen waarmee bedrijven momenteel worden geconfronteerd, zijn de groeiende ongelijkheid als gevolg van de stijgende kosten van levensonderhoud en de maatschappelijke druk om actie op het gebied van klimaat te versnellen. Deze thema's komen uitdrukkelijk terug in de stemactiviteiten in de tweede helft van 2022, wat een afspiegeling is van de visie van beleggers of een bedrijf op lange termijn waarde kan genereren voor alle belanghebbenden en om opkomende ESG-risico's het hoofd te bieden.

Stijgende kosten van levensonderhoud

Hoge inflatie en zorgen over een stagnerende economie zorgen voor een wereldwijde crisis in de kosten van levensonderhoud. Toenemende ongelijkheid is daardoor hoger op de agenda van beleggers komen te staan, mede met het oog op eventuele gevolgen, zoals politieke instabiliteit en dalende productiviteit. Hoewel overheden een belangrijke rol spelen ongelijkheid te bestrijden, wordt er ook van bedrijven verwacht dat zij de handschoen oppakken.

Zo werd er op de aandeelhoudersvergadering van de Britse supermarkt Sainsbury een aandeelhoudersvoorstel ingediend waarin het bedrijf werd gevraagd een geaccrediteerde werkgever voor leefbaar loon te worden. Een accreditatie zou garanderen dat alle werknemers van Sainsbury's en de werknemers van leveranciers een leefbaar loon ontvangen. De resolutie, ingediend door ShareAction namens tien beleggers, waaronder ACTIAM, werd gesteund door 17% van de aandeelhouders.

Versnellen van de klimaattransitie

Steeds meer bedrijven brengen hun klimaatstrategieën in stemming goedkeuring van aandeelhouders te vragen voor hun plannen, acties en veronderstellingen in de transitie naar klimaatneutraliteit. ACTIAM steunt de transparantie en betrokkenheid die bedrijven hiermee tentoonstellen, en maakt gebruik van het stemrecht bedrijven te stimuleren op wetenschap gebaseerde doelen te stellen en concrete actieplannen te publiceren.

Een voorbeeld hiervan is de Britse elektriciteits- en gasbedrijf, Het bedrijf bracht zijn klimaattransitieplan in stemming. ACTIAM heeft tegen goedkeuring van dit plan gestemd omdat het bedrijf er niet in was geslaagd kortetermijndoelstellingen voor de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen vast te stellen. Daarnaast ontbrak in het klimaatplan informatie over hoe nieuwe investeringen zijn afgestemd op de inspanningen van het bedrijf klimaatneutraal te worden. Dezelfde redenen zorgen ervoor dat ACTIAM ook tegen goedkeuring van het klimaattransitieplan van SSE stemde, een Brits energiebedrijf.

Ook buiten de energiesector is ACTIAM bezorgd over de mate waarin bedrijven zich daadwerkelijk committeren aan het reduceren van de klimaatimpact. Zo onthield ACTIAM zich van stemming bij de verkiezing van de voorzitter/CEO tijdens de jaarlijkse algemene vergadering van Procter & Gamble vanwege zorgen over de manier waarop het bedrijf ontbossing aanpakt. Zo is onduidelijk hoe het bedrijf zich aan hun eigen ontbossingbeleid voldoet en is ACTIAM bezorgd over een te grote afhankelijkheid van certificeringsprogramma's om ervoor te zorgen dat de grondstoffen die het bedrijf inkoopt daadwerkelijk ontbossingsvrij zijn. Het bedrijf zou hier zelf meer op moeten toezien.

Ook de financiële sector speelt een sleutelrol in het reduceren van broeikasgasemissies en het aanpakken van de systeemrisico's van klimaatverandering. De financiering van de exploratie en uitbreiding ...

Stewardship

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen in tweede helft van 2022

... van de productie van fossiele brandstoffen is volgens ACTIAM niet in overeenstemming met het beperken van de opwarming van de aarde tot 1,5°C. ACTIAM roept financiële instellingen van zware uitstoters daarom op uit te leggen dat hun leningen niet worden gebruikt voor nieuwe of uitbreidingen van de productie van fossiele brandstoffen. Hoewel dit een wereldwijd thema is, ligt het vergrootglas met name op Australië, een land dat nog sterk afhankelijk is van fossiele brandstoffen, zowel voor de eigen energievoorziening als voor export. Zo stemde ACTIAM voor aandeelhoudersresoluties op de vergaderingen van vier Australische banken: Commonwealth Bank of Australia, Westpac Banking Corporation, Australia & New Zealand Banking Group en National Australia Bank.

Diversiteit

De samenstelling van de bestuursraden en beperkte diversiteit bleven het beleggerssentiment tijdens vergaderingen beïnvloeden. Hoewel dit

een wereldwijd probleem is, waren er met name zorgen over onafhankelijk en diversiteit in India en China. Zo waren er bijvoorbeeld zorgen over de onafhankelijkheid en samenstelling van de raad van bestuur bij de Indiase Mahindra Bank, wat leidde tot een negatief stemadvies voor sommige van zijn bestuurders. Er waren ook zorgen over onafhankelijkheid en genderdiversiteit bij cementfabrikant ACC Limited, wat leidde tot een stem tegen de voorzitter van de raad van bestuur en de voorzitter van de benoemingscommissie. Ook zijn er zorgen geuit over het gebrek aan diversiteit en toezicht door de ESG-raad bij de Chinese farmaceut Yunnan Baiyao Group. De positie van ACTIAM met betrekking tot diversiteit en onafhankelijkheid in het bestuur resulteerde in het stemmen tegen de directeur en de president van het bedrijf wegens gebrek aan vrouwen in het bestuur en gebrek aan ESG-toezicht in het bestuur.

Uitgelicht: Autofabrikant Tesla

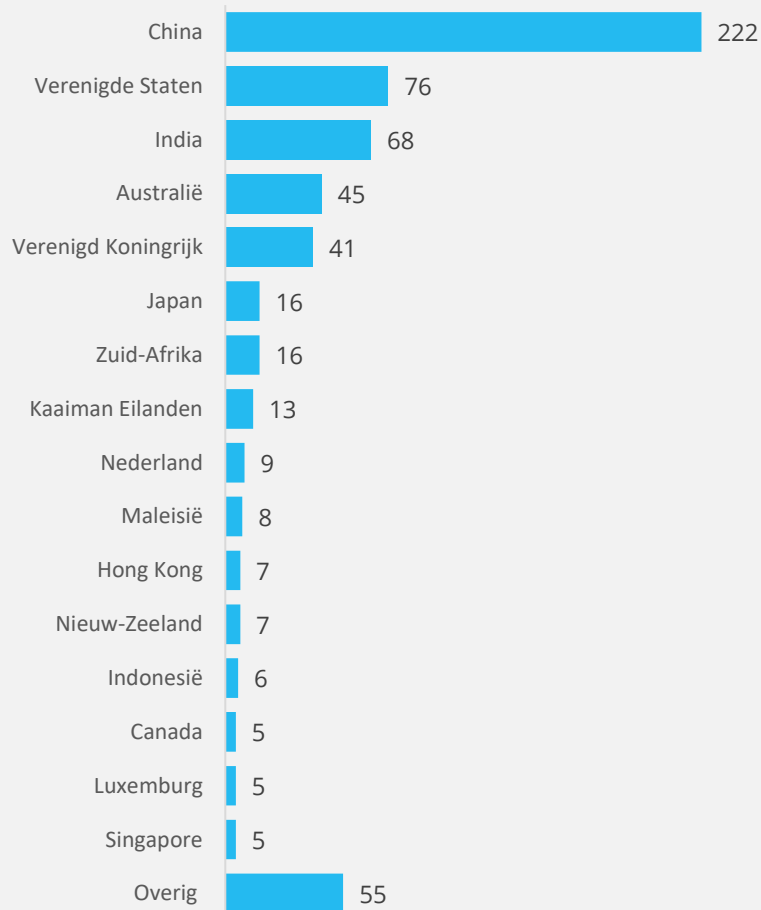
Tijdens de aandeelhoudersvergadering van autofabrikant Tesla werden er acht aandeelhoudersvoorstellen in stemming gebracht, waarvan er zeven werden gesteund door ACTIAM. Zo stemde ACTIAM voor voorstellen die het verplicht maakt transparanter te worden hoe het bedrijf intimidatie en discriminatie van beschermde werknemersklassen voorkomt. Daarnaast werd van het bedrijf gevraagd transparant te zijn over de gevolgen van verplichte arbitrage op werknemers en de werkcultuur. Gezien het aantal controverses waarmee Tesla de afgelopen jaren over deze kwesties te maken heeft gehad, stelt openbaarmaking beleggers in staat een vollediger beoordeling te maken van de potentiële risico's waar het bedrijf mee te maken kan krijgen. ACTIAM steunde zodoende ook een aandeelhoudersvoorstel te rapporteren over de voortdurende blootstelling van Tesla aan waterrisico's, met name in de context van Tesla's faciliteiten die zich in gebieden met waterschaarste bevinden. Tot op heden heeft het bedrijf nog geen informatie gerapporteerd over het watergebruik per locatie, de waterreductiedoelstellingen, mitigatiestrategieën of de impact van de acties van het bedrijf in gebieden met waterschaarste.

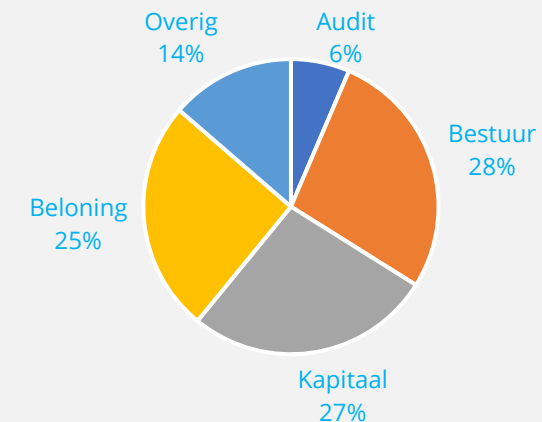
Stewardship

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen in tweede helft van 2022

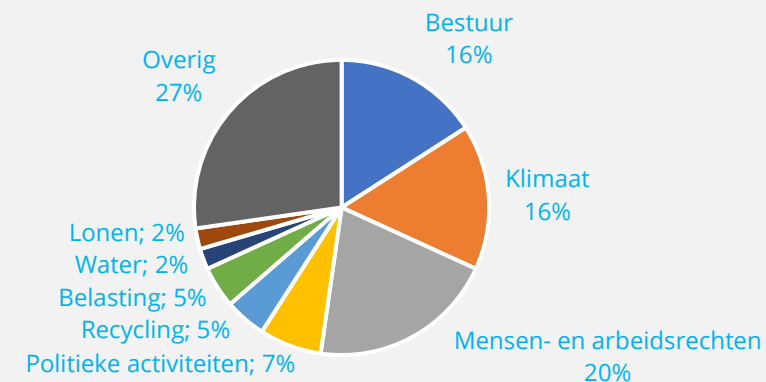
Aantal vergaderingen per land

Stemmen tegen het bestuur

Gesteunde aandeelhoudersresoluties

Beleggingsuniversum

Nieuwe in- en uitsluitingen

Alle organisaties waarin ACTIAM belegt worden onderzocht op milieu-, sociaal en governance (ESG) onderwerpen. De beoordelingscriteria voor deze onderwerpen staan in de Fundamentele Beleggingsbeginselen. Deze hebben betrekking op mensenrechten, fundamentele arbeidsrechten, corruptie, milieuvervuiling, wapens, dierenwelzijn en klant- en productintegriteit. De Fundamentele Beleggingsbeginselen komen voort uit internationale verdragen, overeenkomsten en 'best practices' en zijn te vinden op de website van ACTIAM. Daarnaast beoordeelt ACTIAM of ondernemingen de capaciteit hebben zich aan te passen aan de lopende transitie richting een duurzamere samenleving. Ondernemingen die deze capaciteit ontberen, creëren financiële risico's voor onze beleggingsportefeuille.

Landen

Staatsobligaties zijn een belangrijke beleggingscategorie voor ACTIAM en vormen een essentieel onderdeel van de strategie voor duurzaam beleggen. De Fundamentele Beleggingsbeginselen geven de ESG-criteria aan op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur die worden meegewogen bij de beleggingsbeslissingen.

Afgelopen kwartaal zijn alle landen in het universum van ACTIAM wederom onderzocht. Ondanks de vele ontwikkelingen op mondiaal niveau zijn er geen landen die ACTIAM heeft toegevoegd aan de uitsluitingenlijst noch heeft verwijderd van dit overzicht.

Ondernemingen

De volgende ondernemingen zijn dit kwartaal uitgesloten door het Comité op basis van reguliere screening:

- China United Network Communications Limited: dit Chinese staatsbedrijf is actief in de telecommunicatiesector en is uitgesloten omdat het in verband wordt gebracht met mogelijke mensenrechtenschendingen in Xinjiang. In deze Chinese provincie zou het bedrijf betrokken zijn bij het surveilleren van de lokale bevolking en andere initiatieven.

- Youngor Group: Youngor is een kledingproducent die mogelijk direct of indirect gebruikt maakt van Oeigoerse arbeiders via onrechtmatige arbeidsprogramma's. Hiermee voldoet het bedrijf niet aan het idee dat ACTIAM heeft met betrekking tot mensen- en arbeidsrechten.
- OFILM Group Co. Ltd: dit bedrijf lijkt mensen- en arbeidsrechten te schenden in Xinjiang. De product en distributeur van optische en opto-elektronische componenten zou naar verluidt Oeigoeren en andere etnische minderheden in dienst hebben genomen die betrokken zijn bij dwangarbeid als onderdeel van de programma's van de Chinese regering.
- Hoshine Silicon Industry: deze producent van siliconen en gerelateerd materiaal wordt ook genoemd voor zijn betrokkenheid bij de onderdrukking in Xinjiang. Het bedrijf heeft geen beleid op mensen- of arbeidsrechten noch worden er audits uitgevoerd in de fabrieken om mogelijke misstanden tegen te gaan.
- Brookfield Asset Management Inc, Brookfield Business Partners, Brookfield Renewable Partners LP, Brookfield Renewable Corp, Cameco Corp. Deze set aan bedrijven is actief in de financiële-, energie-, bouw- en infrasector. Via de dochteronderneming Westinghouse is het bedrijf betrokken bij nucleaire technologie en dit kan worden ingezet bij de productie van wapens. Hiermee voldoet het bedrijf niet aan het beleid van ACTIAM.
- JinkoSolar Holding Co., Ltd. Deze producent van zonnepanelen wordt eveneens beschuldigd van betrokkenheid bij het schenden van mensenrechten in Xinjiang en is daarom door ACTIAM uit het universum gesloten.
- Sandridge Energy: dit olie- en gasbedrijf heeft geen beleid, processen of doelstelling geformuleerd op het gebied van ESG. Voor een sector als deze acht ACTIAM dit als niet-adaptief en daarom is Sandridge uitgesloten voor eventuele beleggingen.
- Ranger Oil Corporation: ook dit olie- en gasbedrijf blijft achter op zijn collega's als het gaat om ESG-risico en het beheren hiervan. Ook is de onderneming weinig transparant over belangrijke processen.

Beleggingsuniversum

Nieuwe in- en uitsluitingen

- 361 Degrees International Limited: deze textielproducent scoort slecht op zowel governance als milieu-indicatoren. Daarnaast is het bedrijf niet transparant over onder andere chemicaliën en de impact hiervan op het (lokale) milieu.
- CVR Partners LP: deze producent van stikstofmeststoffen uit de Verenigde Staten heeft geen programma's gerelateerd aan de gevolgen van het gebruik van hun producten – terwijl deze grote risico's voor het milieu met zich meebrengen.
- Duk San Neolux Co Ltd is een Koreaans bedrijf wat OLED's maakt. Hierbij spelen giftige stoffen, uitstoot en afval een grote rol maar desondanks rapporteert het bedrijf hier niet over. Dit is niet in lijn met het idee wat ACTIAM heeft over transparantie en chemicaliën gebruik.
- PT Medco Energi Internasional Tbk: dit Indonesische olie- en gasbedrijf heeft geen doelen voor de uitstoot van scope 1 en scope 2 die in lijn zijn met het 1.5 graden scenario's – zoals gedefinieerd in het Parijs Klimaatakkoord. Hiermee is het bedrijf aan het opereren buiten de planetaire grenzen en dit is niet in lijn met het beleid van ACTIAM.
- National Fuel Gas Company: National fuel gas is een gasbedrijf dat geen plannen heeft om over te schakelen van gas naar hernieuwbare energie. Dit is wel wat ACTIAM verwacht van een gasbedrijf.
- Pt Delta Dunia Makmur Tbk: een dochtermaatschappij van dit bedrijf is in het bezit van 10 kolenmijnen in Indonesië, zonder plannen voor de toekomst en eventuele uitsluitingsmethodes.
- Gulf Keystone Petroleum Limited: ook dit olie- en gasbedrijf heeft geen doelstelling om over te schakelen op hernieuwbare energiebronnen. Daarom is Gulf ook als niet-adaptief bestempeld.
- Kelt Exploration Ltd. Dit Canadese olie- en gasbedrijf heeft geen doelstellingen of plan om de transitie naar hernieuwbare energie te maken.

- Energean Oil & Gas Plc. Energean uit de UK heeft ook geen transitie plan en bovendien stijgen de emissies over tijd en zijn deze ook nog hoger dan het gemiddelde van de industrie. Dit is niet wat ACTIAM verwacht van bedrijven in deze sector.

Behalve de voorgaande uitsluitingen die voor alle fondsen van ACTIAM gelden, zijn er ook ondernemingen uitgesloten van de duurzame fondsen van ACTIAM: Haichang Ocean Park Holdings Ltd, Bethel Automotive Safety Systems Co., Ltd., Sendas Distribuidora SA, Nahdi Medical Company, Chesapeake Energy Corporation, Hf Sinclair Corporation, C&D International Investment Group Ltd, Shandong Weifang, Hektas Ticaret, Iray Technology, Bank of Suzhou, Multiply Group, Q Holding, Dajin Heavy Industry Co., Ltd., Gaona Aero Material, Northeast Securities Co., Ltd., Beijing Yuanliu Hongyuan Electronic Tech, SG Micro Corp, Centerra Gold Inc., Kazakhstan Temir Zholy Finance B.V., Catcher Technology, Hino Motors, Ss&c Technologies, Fujian Funeng Co Ltd-A, Hokkaido Electric Power Co Inc, Pt Bumi Resources Tbk, Rolute Forest Products Inc., Alliance Resource Partners, L.P., Alliance Res Op/Finance, Ube Industries, Reliance Infrastructure Ltd, Union Andina De Cementos S.A.A, Sumitomo Osaka Cement Co Ltd, Dampskibsselskabet Norden A/S, Peabody Energy, Gujarat Mineral Development Corporation Limited, Nacco Industries, Inc., Enel Rossiya Pao, Ig Design Group Plc, Semapa - Sociedade De Investimento E Gestao, Sgps, S.A., Secil – Cia Geral De Cal E Cimento Sa, Schmolz+Bickenbach Ag, Schmolz+Bicken Lx Fin Sa, Bank Of India Ltd., Bank Of India (Saint Helier Branch), Bank Of India/London, Bank Of India/New York Ny, The Bank Of Baroda Limited, Bank Of Baroda/London, Bank Of Baroda/New York Ny, Triumph Bancorp Inc, Tbk Bank Ssb, Banca Pop Alto Adige, Equity Group Holdings Limited, Kommunalkredit Austria Ag, Banco Del Bajio S.A., Institucion De Banca Multiple, Fidelity Bank Plc, Fbn Holdings Plc, Au Small Finance Bank Ltd, Erste Abwicklungsanstalt, Meta Financial Group, Inc., Idbi Bank Limited, Idbi Bank Ltd/Gift-lfc, Live Oak Banking Co en Live Oak Bancshares Inc.

Beleggingsuniversum

Nieuwe in- en uitsluitingen

Gedurende afgelopen kwartaal zijn ondernemingen onderzocht die waren uitgesloten van de duurzame fondsen en positieve impactfondsen van ACTIAM. Een aantal van deze ondernemingen heeft zichzelf dusdanig verbeterd dat ACTIAM hen weer belegbaar acht voor de complete fondsenrange.

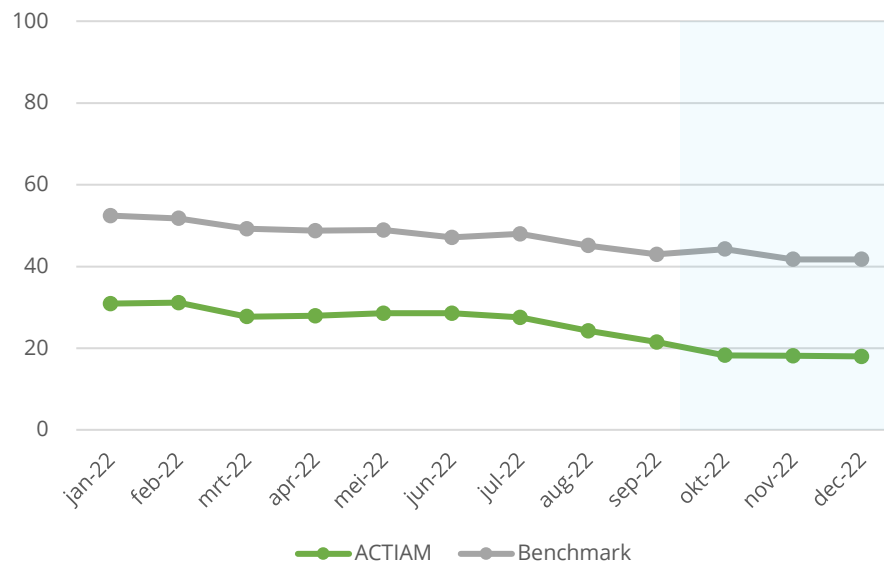
Het gaat om de bedrijven: Japan Post Bank, RWE, Barclays PLC, Barclays Bank PLC, Barclays Bank UK PLC, Barclays Bank Plc-new York Br, CIFI Holdings, International Distribution Services, Insulet Corporation, Livzon Pharmaceutical Group INC., Hangzhou Tigermed Consulting Co., Ltd, Hansoh Pharmaceutical Group Co Ltd, Republic Services Inc., Saputo Inc., Budweiser Brewing Company APAC, Holcim AG en Take-Two Interactive Software, Inc.

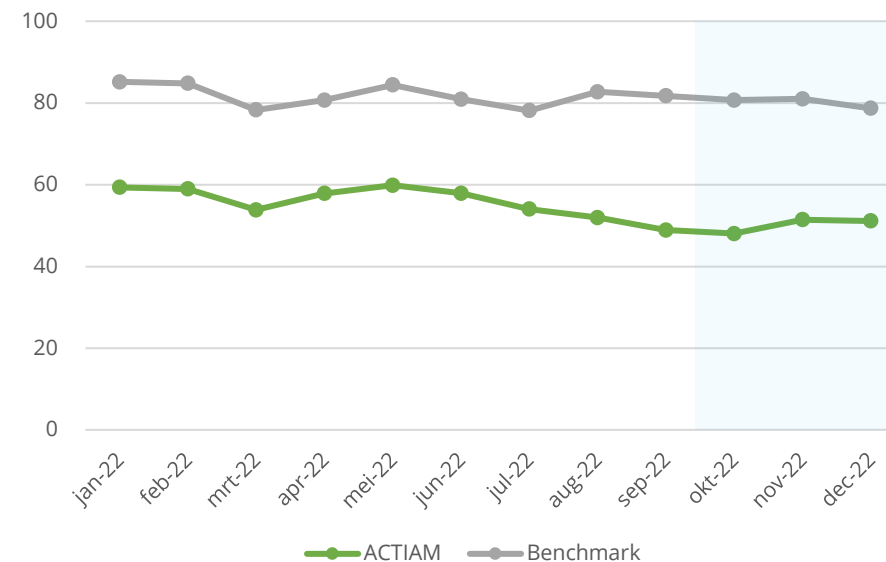
Doelstellingen

Ontwikkeling van CO₂e-voetafdruk (scope 1 en 2) per miljoen belegde euro

Ton CO₂e Obligatieportefeuilles

Ton CO₂e Aandelenportefeuilles

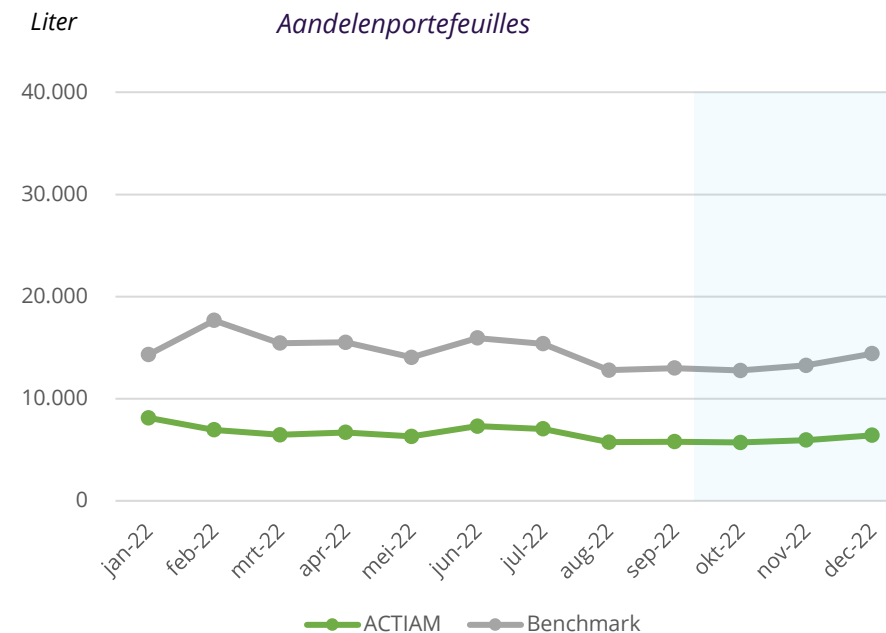
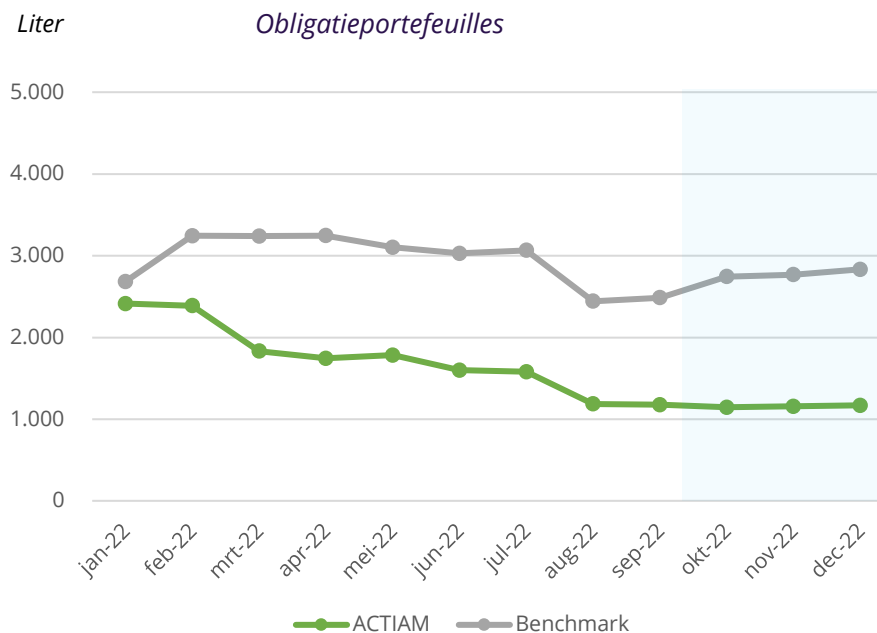

De langetermijndoelstelling van ACTIAM is bedrijven waarin wordt belegd in 2050 een netto nulmissie te realiseren om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5°C. De tussendoelen zijn om de broeikasgasintensiteit van de beleggingen van ACTIAM met ten minste 50% te verminderen in 2030 en 75% in 2040 ten opzichte van het niveau in 2020. Dit vertaalt zich naar een reductie van 7% per jaar.

Op basis van de afgelopen 12 maanden heeft ACTIAM een CO₂-reductie gerealiseerd in de obligatieportefeuille (linker grafiek; -42%) en aandelenportefeuilles (rechter grafiek; -14%).

Doelstellingen

Ontwikkeling van watervoetafdruk per miljoen belegde euro*

ACTIAM heeft zich tot doel gesteld om toe te werken naar een water neutrale beleggingsportefeuille in 2030. Dit is een situatie waarin portefeuilleondernemingen die actief zijn in gebieden met een hoog risico op waterschaarste, niet meer water onttrekken dan dat de natuur aan kan vullen. De gezamenlijke voetafdruk van deze ondernemingen, gewogen naar het belang van deze ondernemingen in de portefeuille, is het belangrijkste middel om voortgang op de waterneutraliteitsdoelstelling te monitoren.

Op basis van de afgelopen 12 maanden heeft ACTIAM een reductie van de watervoetafdruk gerealiseerd in de obligatieportefeuille (linker grafiek; -52%) en aandelenportefeuilles (rechter grafiek; -21%).

Disclaimer

The logo for actiam, featuring the word 'actiam' in a lowercase, sans-serif font. The 'i' is blue, and the 'a' is dark blue. The background of the slide shows a group of people's hands clasped together in a circle, symbolizing support or teamwork.

ACTIAM N.V. en ACTIAM Sense B.V. (gezamenlijk ACTIAM) streven ernaar om nauwkeurige en actuele informatie te verstrekken uit betrouwbare bronnen. ACTIAM staat echter niet in voor de juistheid en volledigheid van de informatie die in dit document wordt gegeven (hierna te noemen: Informatie). De Informatie kan technische of redactionele onnauwkeurigheden of typografische fouten bevatten. ACTIAM geeft geen garanties, expliciet of impliciet, met betrekking tot de vraag of de Informatie juist, volledig of actueel is. ACTIAM is niet verplicht om de Informatie aan te passen of om onnauwkeurigheden of fouten te corrigeren.

De ontvangers hiervan kunnen geen rechten ontleen aan deze Informatie. De Informatie in deze presentatie is gebaseerd op historische gegevens en is geen betrouwbare bron voor het voorspellen van toekomstige waarden of koersen. De Informatie is vergelijkbaar met, maar mogelijk niet identiek aan de informatie die door ACTIAM voor interne doeleinden wordt gebruikt. ACTIAM garandeert niet dat de kwantitatieve opbrengsten / winsten of andere resultaten met betrekking tot de verstrekte Informatie gelijk zullen zijn aan de potentiële winsten en resultaten volgens de prijsmodellen van ACTIAM.

Het is niet toegestaan de Informatie te vermenigvuldigen, reproduceren, distribueren, verspreiden of tegen vergoeding beschikbaar te stellen aan derden, of voor commerciële doeleinden te gebruiken zonder de voorafgaande uitdrukkelijke, schriftelijke, toestemming van ACTIAM.

De bespreking van risico's met betrekking tot Informatie kan niet worden beschouwd als een volledige opsomming van alle terugkerende risico's. De Informatie mag door de ontvanger niet worden geïnterpreteerd als zakelijk, financieel, investeringsadvies, hedging-, handels-, juridisch, regulerend, fiscaal of boekhoudkundig advies. De ontvanger van de Informatie is zelf verantwoordelijk voor het gebruik van de Informatie. De beslissingen op basis van de Informatie zijn voor rekening en risico van de ontvanger.

De informatie is uitsluitend bedoeld voor professionele en institutionele beleggers in de zin van artikel 1:1 van de Wet op het Financieel Toezicht (Wft) en is niet bestemd voor US Persons als gedefinieerd in de United States Securities Act of 1933 en mag niet gebruikt worden voor het werven van investeringen of inschrijven op effecten in landen waar dit niet is toegestaan door de lokale toezichthouder of wet- en regelgeving.

Met betrekking tot diensten verleend door ACTIAM N.V.: De informatie is uitsluitend opgesteld ter informatie en is geen aanbod (of uitnodiging):

- om effecten of een ander beleggingsproduct te kopen of verkopen
- om deel te nemen in een handelsstrategie;
- tot het verlenen van een beleggingsdienst.